

KESİN MİZAN BİLDİRİMİ

Gökhan ÇATALOK^(*)

1 - GİRİŞ

Mizan, (kontrol çizelgesi) yevmiye defterine tarih sırasına göre kaydedilen işlemlerin defterikebire ve yardımcı defterlere, matematiksel açıdan, doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmeye yarayan bir çizelge olarak ortaya çıkmıştır. Kontrol, yevmiye defterindeki rakamsal büyüklüğün defterikebirde de oluşup oluşmadığının denetlenmesi temeline dayanır.

Mizan bir yandan işlem büyüklüklerini (satış hacmi gibi) diğer yandan belirli tarihler itibarıyla hesapların kalanlarını (kasa mevcudu gibi) gösterdiği için yöneticilerin bir kısım bilgileri edinmesini de sağlar. Defterikebir mizanının kalanlarından yararlanılarak “dönemiçi” ve “dönem-sonu” bilanço ve gelir tablosu düzenlenebilir. Mizan bilgisayarlı uygulamada yevmiye defter-

ine kaydedilen bir işlemin defterikebire ve yardımcı defterlere farklı geçmesi mümkün olmadığı için, bir kontrol görevi görmese de bilgi verme yararı nedeniyle, düzenlenmesi gereken bir belgedir. Mizan hesapların adlarının, borç ve alacak tutarları ile kalanlarının yer aldığı bir listedir. Mizan çeşitleri 3 türdür. Bunlar; aylık mizan, genel geçici mizan ve kesin mizandır.

1-Aylık Mizan: Yevmiye defteri kayıtlarını defterikebire geçirdikten sonra genellikle ay sonlarında kontrol amacı ile düzenlenen mizandır.

2-Genel Geçici Mizan: 31 Aralık tarihinde düzenlenen, aylık mizanlardan farklı olmamakla beraber bütün muhasebe dönemini kapsayan mizandır. Bu mizana Aralık ayı mizanı da denir.

3-Kesin Mizan: Dönem sonu işlemleri ile ilgili yevmiye ve defter-i kebir kayıtları yapılarak hesapların defterikebir bakiyeleri, envanter sonuçlarına göre düzeltildikten sonra yani dönem

^(*) Vergi Denetmeni

sonu ile ilgili kayıtlardan sonra düzenlenen mizanlardır. Maliye Bakanlığı, bilgi ve iletişim teknolojilerinde son yıllarda yaşanan gelişmelere bağlı olarak, mükelleflerden elektronik ortamda bazı beyanname, bildirim ve formlar almaktadır. Bu suretle işlemlerin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülerek kaliteli hizmet sunulması ve mükelleflerin vergisel uyumlarının artırılması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede, Maliye Bakanlığınca yürütülen çalışmaların geliştirilmesi amacı ile bilanço esasına göre defter tutan mükellefler tarafından 2010 yılı ve müteakip dönemler için elektronik ortamda bildirilecek olan “Kesin Mizan Bildirimi”nin gönderilmesinde uygulanacak usul ve esaslar 19.01.2011 tarih 27820 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 403 Sıra No’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği’nin konusunu oluşturmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun “Bilgi Verme” başlığını taşıyan 148. ve söz konusu Kanunun 5228 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle değişik mükerrer 257 inci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi ile Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak, bilanço esasına tabi mükelleflere 2010 yılı ve takip eden dönemler için elektronik ortamda kesin mizan bildirimini verme zorunluluğu getirilmiştir.

2-KESİN MİZAN BİLGİLERİNİN ELEKTRONİK ORTAMDA ALINMASI

403 Sıra No’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile “Kesin Mizan Bildirimi”nin şekli ve bildirimin gönderilmesine ilişkin diğer hususlara yer verilmiştir. İlgili Tebliğe göre;

2.1- Bildirim Verme Zorunluluğu Getirilen Mükellefler

Gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyanname-

lerini elektronik ortamda vermek zorunda olan mükelleflerden bilanço esasına göre defter tutanlar kesin mizan bildirimini de elektronik ortamda vermek zorundadırlar.

Ancak bilanço esasına göre defter tutmakla beraber faaliyet konuları itibariyle farklı muhasebe tekniğini kullanmak durumunda bulunan;

a) 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 2. maddesinde sayılan mükellefler,

b) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerine göre faaliyette bulunan finansal kiralama ve faktoring şirketleri,

c) 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre kurulan ve faaliyette bulunan sigorta şirketleri,

d) Sermaye Piyasası mevzuatı gereği faaliyette bulunan Menkul Kıymet Yatırım Fonları Aracı Kurumlar ve Yatırım Ortaklıkları,

“Kesin Mizan Bildirimi” verme yükümlülüğüne tabi değildirler.

2.2- Bildirimin Şekli

Elektronik ortamda gönderilecek kesin mizanların 403 Sıra No’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ekinde yer alan “Kesin Mizan Bildirim Formatı”na uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Elektronik ortamda beyanname gönderen ve 2 Sıra Numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği doğrultusunda serbest olarak açılan 3’lü kod defteri kebir hesapları kullanan mükelleflerin de kesin mizan bildirimlerini, 403 Sıra No’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ekinde yer alan standart formata uygun ve elektronik ortamda göndermeleri gerekmektedir. Bu mükelleflerin bildirimlerini kesin mizan standart formatına uygun şekilde göndermeleri için serbest olarak açtıkları 3’lü kod defteri kebir hesaplarını, hesap planında yer aldığı hesap grubunun altında düzenlenen; “Diğer Hesabı” bulunması

halinde bu hesaba aktarmaları, bu hesabın bulunmaması halinde ise aynı hesap grubunun altında uygun olan başka bir hesaba aktarmaları gerekmektedir. Mükellefler bu aktarma işlemini muhasebe kayıtları yapmadan sadece kesin mizan düzenlerken dikkate alacaklardır.

“Tekli” ya da “ikili” kod defteri kebir hesap gruplarının hiçbirine kesin mizan bildiriminde yer verilmeyecektir.

Kullanılmayan hesaplar bildirimde boş bırakılacak sıfır yazılmayacaktır. Boş hesaplar atlanılmayacak ve mutlaka bildirimde gösterilecektir.

2.3- Bildirimin Verilme Zamanı

Bildirimler gelir vergisi mükellefleri için gelir vergisi beyannamelerinin verilme süresi içinde, kurumlar vergisi mükellefleri için ise kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi içinde yapılacaktır. Özel hesap dönemine tabi olan mükellefler de bildirimlerini kendi beyanname verme süreleri içinde yapacaklardır.

Tasfiyeye girmiş kurumların her bağımsız tasfiye dönemine ait kesin mizan bildirimleri bu kurumların tasfiye memurlarınca tasfiye beyannamesinin verilme süresi içinde verilecektir.

Birleşme halinde, münfesihi kurum veya kurumlara ait bildirimler bu kurumların fesih oldukları tarihteki kanuni temsilcileri tarafından birleşme beyannamesinin verilme süresi içinde verilir.

Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılan devirlerde ise, münfesihi kurumun o dönemdeki faaliyetlerine ilişkin bildirimler, münfesihi kurumun unvanı ve vergi kimlik numarası yazılmak suretiyle devir alan kurum tarafından münfesihi kurumun son bağılı olduğu vergi dairesine devir beyannamesini verme süresi içinde verilecektir.

Mükellefiyetin sona ermesi halinde bildirim-

ler, mükellefin en son bağılı bulunduğu vergi dairesine kanunlarda yazılı beyanname verme süresi içinde verilecektir.

Bildirimlerin elektronik ortamda verilmesinde, bildirimlerin verilmiş sayılabilmesi için onaylama işleminin yapılması şarttır. Onaylama işlemi en geç, bildirimlerin verilmesi gereken son gün saat 24.00’e kadar tamamlanmalıdır.

Bildirimler elektronik ortamda gönderilmesi zorunlu olduğundan vergi daireleri kâğıt ortamında verilen (elden veya posta ile) bildirimleri hiçbir şekilde kabul etmeyecektir.

2.4- Bildirimlerin Elektronik

Ortamda Gönderilmesine İlişkin Esaslar

Elektronik ortamdaki bildirimler, kullanıcı kodu, parola ve şifre almış mükelleflerce yerine getiriliyor ise, bildirim düzenleyen kısmına mükellefe ilişkin bilgiler, bildirimdeki yeminli mali müşavir kısmına ise, varsa yeminli mali müşavire ilişkin bilgiler yazılacaktır.

Bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesi işlemi yeminli mali müşavirlerce gerçekleştirilecek ise bildirim düzenleyen kısmına varsa serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavire ait bilgiler yazılacak; mükellefin serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşaviri bulunmaması halinde, bu kısma, mükellefe ait bilgiler yazılacaktır. Bildirimi gönderen kısmına ise bildirim elektronik ortamda gönderen yeminli mali müşavirlerin bilgileri yazılacaktır.

Bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesi işlemi, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir tarafından gerçekleştirilecek ise, bildirim düzenleyen kısmına serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavirin bilgileri, yeminli mali müşavir kısmına ise varsa yeminli mali müşavirlere ait bilgiler yazılacaktır.

2.5-Düzeltilme İşlemleri

Elektronik ortamda bildirimlerin onaylanmasından sonra, hatalı verildiği anlaşılan bildirimler için düzeltme bildirimi verilmesi gerekmektedir. Düzeltme bildiriminin elektronik ortamda, kesin mizan bildiriminin verilme süresinden sonra verilmesi durumunda 213 sayılı Vergi Usul Kanunun mükerrer 355 inci maddesinin düzeltme bildirimlerine ilişkin hükümleri dikkate alınarak işlem yapılacaktır.

Düzeltilme işleminde ilk bildirim tamamen iptal edilmekte ve ikinci defa verilen bildirim geçerli kabul edilmektedir. Bu sebeple, düzeltme yapması gereken mükelleflerin, yeni bildirimi, daha önce bildirimde bulunulmamış gibi tüm bilgileri içerecek şekilde doldurmaları gerekmektedir.

2.6- Diğer Hususlar Cezai Yaptırım

Gelir ve kurumlar vergisinden muaf olanlar bildirimde bulunmayacaklardır.

Bildirimlerin verileceği tarihten önce bağlı oldukları vergi dairesi değişen mükellefler bildirimlerini, halen bağlı oldukları vergi dairesinin mükellefi olarak göndereceklerdir.

2010 yılı içerisinde faaliyetlerini terk eden mükellefler ise 2010 yılında faaliyette bulundukları dönemle ilişkin bildirimlerini en son bağlı oldukları vergi dairesine elektronik ortamda göndereceklerdir.

Bildirimlerini elektronik ortamda belirlenen süre içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 355'inci maddesi hükmü uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

2.7- Elektronik Ortamda Verilen**Beyannamelerin Doldurulmasına İlişkin Hususlar**

Uygulama birliği sağlanması amacı ile 403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğin yayı-

mı tarihinden sonra elektronik ortamda verilecek tüm beyanname ve bildirimler ile bunların eklerinde boş bırakılması gereken tutar hanelerine sıfır yazılmayacaktır.

Elektronik ortamda verilen beyannameler ve bunların eklerinin düzenlenmesi sırasında eksi tutarlar bulunmayacaktır. Aktif ve pasif düzenleyici hesaplar ile gider veya zarar hesaplarının beyanname ve eklerinde gösteriminde hesap adlarının yanına parantez içinde (-) yazılacak ancak tutar kısmında negatif değerler yer almayacaktır.

Örneğin;

Verilen Çekler ve Ödeme

Emirleri..... -150.000 veya

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri

(-)..... -150.000

Şeklinde yapılan düzenlemeler yanlıştır.

Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri

(-).....150.000

şeklinde olmalıdır.

Ayrıca 403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin yayımlanması ile birlikte gelir vergisi beyannamesinin ekinde yer alan "Performans Derecelendirme Bildirimi" ile kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde yer alan "Mali Bilgiler" bölümlerinin doldurulması zorunluluğu kaldırılmıştır.

403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin ekinde yer alan Kesin Mizan Bildirim Formatı 4 bölümden oluşmaktadır.

1. Genel Bilgiler**2. Kesin Mizan Bilgileri****3.Bildirim düzenleyen bilgileri****4.Bildirimi gönderen bilgileri**

4 bölümden oluşan formatta **2.Kesin Mizan Bilgileri** bölümünde 3'lü kod defteri kebir hesaplarının 284 kalemi yer almakta ve 403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre mükel-

leflerin kesin mizan bildirimlerini tebliğin ekinde yer alan bu standart formata uygun olarak vermeleri gerekmektedir.

3- SONUÇ

403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin yayımlanması ile teknolojinin gelişmesine paralel olarak mükelleflerin mali verilerine daha net olarak ulaşmak ve mükelleflerin artık daha anlaşılabilir, mali analizlere uygun finansal raporlar hazırlaması bir zorunluluk haline getirilmektedir. Yayımlanan Tebliğ ile zorunlu hale gelen Kesin Mizan Bildirimleri sayesinde Gelir İdaresi Başkanlığı, mükelleflerin her türlü hesap hareketlerinden haberdar olunmasını, yıllarca süren ve vakit alan incelemeler yerine nokta atışı denetim yapılmasını özellikle de söz konusu sistem ile mükelleflerin daha etkin ve kolay şekilde denetlenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca bu sayede incelemelerde süre kısalması ve daha net bir inceleme yapılması söz konusu olacaktır. Ancak mükelleflerin ve mükelleflerin bildirimlerini yerine getirecek meslek mensuplarının konu hakkında bilgilendirilmesi, medya ve internet aracılığıyla yapılan yeniliğin ve konunun öneminin kamuoyuna duyurulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

SEVİLENGÜL, Orhan; Genel Muhasebe Gazi Kitabevi, Ankara 2008

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

403 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği